

การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการได้สัญชาติไทยในพระราชบัญญัติสัญชาติ
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

นายชาญ เกียรติศักดิ์ดวงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-660-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018151

115221829

The Modification on Thai Nationality Act
(Second Amendment) B.E.2535

Mr.Chan Kiatsukdawong

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Law

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-660-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการได้สัญชาติไทยในพระราชบัญญัติ
สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

โดย

นายชาญ เกียรติศักดิ์ดาวงศ์

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร บัจจุสานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของ การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

ผ. วิชา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรามัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดร. สุนิต
..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนิต เกิดสมเกียรติ)

อ. ชุมพร
..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร บัจจุสานนท์)

ดร. กมล
..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ กมล สันธิเกษตริน)

ดร. ภัค
..... กรรมการ
(อาจารย์จรุญ ภัคศิษานกุล)

ดร. ภาณุ
..... กรรมการ
(ดร.พันธุ์ทิพย์ ภาณุจนะจิตรา สายสุนทร)

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชาญ เกียรติศักดิ์คางวงศ์ : การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการได้สัญชาติไทยในพระราชบัญญัติ
สัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 (THE MODIFICATION ON THAI NATIONALITY ACT
(SECOND AMENDMENT) B.E. 2535) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ชุมพร บัจจุสานนท์,
188 หน้า. ISBN 974-581-660-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาหลักเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับในทางสากลเกี่ยวกับการได้สัญชาติ
และค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปรับใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 กับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่
337 พร้อมทั้งศึกษาการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการได้สัญชาติไทยในพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2535

ผลการวิจัยพบว่า 1. ไม่มีหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการได้สัญชาติ
คงให้เป็นสิทธิของแต่ละรัฐในการกำหนดการได้สัญชาติ 2. หลักการได้สัญชาติยึดหลักดินแดนและหลักสืบ
สายโลหิต 3. มีปัญหาบางประการในการตีความคำว่า "บิดา" 4. มีการปฏิเสธสายโลหิตมารดา
อันอาจเป็นสาเหตุของการไร้สัญชาติ 5. มีช่องทางในการหลีกเลี่ยงกฎหมายอันอาจนำไปสู่การได้
สัญชาติไทย 6. เกิดความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ 7. ขั้นตอนการขอมีหรือ
ขอคืนสัญชาติไทยยุ่งยาก ซับซ้อน อย่างไรก็ตาม เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และเพื่อความสอดคล้องกับแนวทาง
ที่กำหนดในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
แต่กลับพบว่า กฎหมายฉบับนี้สามารถแก้ไขปัญหาก็เพียงบางส่วน ตลอดจนไม่สอดคล้องกับหลักการของ
ปฏิญญาสากลฯ ในเรื่องบุคคลควรมีสัญชาติ และไม่ควรถอนสัญชาติโดยพลการด้วย

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2534

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C070162 : MAJOR LAW

KEY WORD : MODIFICATION/THAI NATIONALITY

CHAN KIATSUKDAWONG : THE MODIFICATION ON THAI NATIONALITY ACT (SECOND AMENDMENT). THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. CHUMPHORN PACHUSANOND, Ph.D. 188 PP. ISBN 974-581-660-4

This research aims at studying some principles of Nationality law, especially on Nationality acquirement, the question is whether our Thai legislation on this area (Nationality Act B.E. 2508 and Announcement of Revolutionary Party No. 337) is well justified in accordance with such principles.

A number of finding should be found in this thesis at least to answer the above hypothesis : 1) All conditions of Nationality acquirement are under the consideration of state concerned. No international rules exist on this area, 2) "Jus soli" and "Jus sanguinis" still be the two main ways to determine Nationality, 3) There are some problems of law's application caused by different interpretation the term "Father", 4) Reject Thai Nationality for descendent from Thai mother may caused stateless person in Thailand, 5) Thai Nationality may be received owing to some gaps in Thai legislation, 6) The application to the law of Thai Nationality has been unfair and 7) Thai Nationality may be recovered by the loss Nationality claimant allowed by law but its realisation is very complicated and difficult to be done.

In order to eliminate all regarded problems the achieved that Nationality Act is need to be amendment in conformity with principles contained in the universal Declaration of Human Rights.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2534

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตา กรุณาอย่างยิ่งของท่าน
รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร บัจจุสานนท์ และท่านอาจารย์จรูญ ภัคศิธนากุล ผู้เป็นครูของ
ผู้เขียนโดยแท้จริง ซึ่งได้ช่วยเหลืออนุเคราะห์ผู้เขียน และกรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่ง เพื่อ
ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน
อาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านศาสตราจารย์กมล สนิธิเกษตริณ, ท่าน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานิต เกิดสมเกียรติ, ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธุ์ทิพย์
กาญจนะจิตรา-สายสุนทร, และท่านรองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โจนวิไลกุล ที่ได้กรุณา
สละเวลาเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอขอบคุณที่เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และเพื่อนทุกคนที่มีส่วนช่วยเหลือโดยเฉพาะ
คุณรัชพงษ์ วงษ์ห้าวศึก และคุณณาดวดี พักคง ขอขอบคุณสรรพสิ่งรอบกายที่ก่อให้เกิด
ร่างกาย กำลังใจ และสติปัญญาทั้งทางตรงและทางอ้อมอันทำให้งานศึกษาวิจัยนี้ลุล่วงได้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากมีข้อบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ หากมี
ความดี และประโยชน์อยู่บ้างต่อการศึกษาและการสร้างสรรค์แล้ว ผู้เขียนขอมอบแต่บิดา
มารดา ผู้เป็นบุพพจารย์อันเป็นที่เคารพรักของผู้เขียนและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย	3
1.4 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
2 หลักเกณฑ์ในกฎหมายระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการกำหนดสัญชาติ	6
2.1 กฎหมายระหว่างประเทศให้อำนาจอรัฐเป็นผู้กำหนด สัญชาติ	6
2.2 การกำหนดสัญชาติถือหลักสืบสายโลหิตและหลักดินแดน โดยถือว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไป	9
2.3 ปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนกำหนดแนวทาง บางอย่างเกี่ยวกับสัญชาติ	13
2.4 กฎหมายระหว่างประเทศกำหนดแต่เพียงข้อแก้ไข บางประการเกี่ยวกับสัญชาติ	16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ความเป็นมาของกฎหมายไทยว่าด้วยสัญชาติ	20
3.1 ประวัติกฎหมายไทยว่าด้วยสัญชาติ	20
3.2 วิวัฒนาการของหลักการได้สัญชาติในกฎหมายเกี่ยวกับ สัญชาติของไทย.....	22
4 ปัญหาการไม่ได้สัญชาติและการถูกถอนสัญชาติไทย อันนำไปสู่ การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ	42
4.1 ปัญหาการปฏิเสธสายโลหิตมารดา	42
4.2 ปัญหาความขัดแย้งในการตีความคำว่า "บิดา" ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายตุลาการ	48
4.3 ปัญหาการหลีกเลี่ยงกฎหมาย	53
4.4 ปัญหาความลักลั่นและความไม่เป็นธรรมในการปรับใช้ กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ	56
4.5 ปัญหาขั้นตอนการขอมีหรือขอคืนสัญชาติ	63
5 พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 กับการแก้ไขปัญหา การไม่ได้สัญชาติไทยตามมารดา และไม่ได้สัญชาติไทยตาม ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337	70
5.1 ความเป็นมาของพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535	70
5.2 สาระของร่างพระราชบัญญัติสัญชาติทั้ง 2 ฉบับ และ พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535....	74
5.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำร่างพระราชบัญญัติ สัญชาติทั้ง 2 ฉบับ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มาปรับใช้	86

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	119
บรรณานุกรม	124
ภาคผนวก	130
ประวัติผู้เขียน	179

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย